

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

Нормативної навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІКА ПОРІВНЯЛЬНА

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА ПОРІВНЯЛЬНА»
підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013
Початковаосвіта, за освітньо-професійною програмою Початкова освіта

Розробник: Радюк І.В., асистент кафедри теорії і методики початкової
освіти, доктор філософії галузі знань Освіта/Педагогіка

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
теорії і методики початкової освіти**
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

(Пріма Р. М.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка, 013 Початкова освіта, Початкова освіта, Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання II
ІНДЗ: -		Семестр 4-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні 10 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання – українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Радюк Інна Володимирівна

Науковий ступінь: доктор філософії в галузі знань Освіта/Педагогіка

Вчене звання:

Посада: асистент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація: (095) 01-22-608, Radiuk.Inna@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис навчальної дисципліни

1. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Педагогіка порівняльна» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу професійної підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Початкова освіта зі спеціальності 013 Початкова освіта. Силабус навчальної дисципліни «Педагогіка порівняльна» є нормативним документом факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, та розроблено кафедрою теорії і методики початкової освіти, відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, заочної форми навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач освіти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Предметом вивчення є підготовка майбутніх вчителів початкової школи до вивчення особливостей різних освітніх систем, аналізу зарубіжного досвіду в освітянській галузі та можливість застосування отриманих результатів у практичній роботі.

2. Пререквізити. Попередніми курсами, на яких базується навчальна дисципліна «Порівняльна педагогіка» є: «Вступ до фаху», «Теорія виховання у початковій школі», «Діяльнісний підхід у початковій школі», «Педагогіка загальна». Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання і уміння з дисципліни «Порівняльна педагогіка» є: «Фахові методики початкової освіти», «Методика організації виховного процесу» та ряд дисциплін за вибором.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Мета курсу – оволодіння майбутніми вчителями початкової школи об'ємом знань про педагогічні системи різних країн для ефективного виконання свої майбутніх професійних обов'язків. Основними завданнями курсу «Порівняльна педагогіка» є:

- ознайомлення студентів з системами освіти різних країн;
- формування здатності до об'єктивного порівняння освітніх систем різних країн;
- ознайомлення студента з сучасними напрямками реформування освіти;
- визначення освіти як продуктивної сили у сучасному світі;
- виявлення перспектив розвитку освіти України;
- формування рефлексивної позиції, яка орієнтує студента на усвідомлення і аналіз власної діяльності, на педагогічну творчість, самостійну дослідницьку діяльність.

4. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.
Загальні компетентності	ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Спеціальні (фахові) компетентності	СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності. СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.
Програмні результати навчання	ПРН-02. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах. ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі. ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Консул.	Сам. робота	*Форми контр./ бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти порівняльної педагогіки: становлення, розвиток, місце в сучасному світі						
Тема 1. Порівняльна педагогіка як наука і навчальна дисципліна та особливості розвитку освіти в умовах глобалізації.	16	2	2	2	10	УО, ДС, Р, СР / 8 б.
Разом за змістовим модулем 1.	16	2	2	2	10	8б.
Змістовий модуль 2. Сучасний стан освітніх систем у розвинутих країнах світу та в Україні						
Тема 2. Характеристика освітньої системи США	16	2	2	2	10	УО, ДС, Р, СР / 8 б.
Тема 3. Освітня система сучасної Європи	16	2	2	2	10	УО, ДС, Р, СР / 8 б.
Тема 4. Характеристика освітніх систем розвинутих країн Сходу	24	2		2	20	УО, ДС, Р, СР / 8 б.
Тема 5. Сучасний стан освітньої системи України	16	2	2	2	10	УО, ДС, Р, СР, РМГ /8 б.
Разом за змістовим модулем 2	72	8	6	8	50	32б.
Контрольна робота	2		2			Т-40 б., Тв3-20 б.
Разом годин/балів	90	10	10	10	60	100 б.

*Форма контролю: ДС – дискусія, СР- самостійна робота, УО- усне опитування, Т – тести, Тв3- творче завдання, РМГ – робота в малих групах, КР – контрольна робота, Р – реферативне повідомлення, а також аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у кожній країні. Вплив світових та національних релігій на розвиток освіти.
2. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти зарубіжних країн. Соціально-економічний статус країни як умова розвитку освіти.
3. Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві. Актуальність полікультурної освіти.
4. Західні моделі організації й управління освітніми системами. Державний характер організації, фінансування і реформування систем освіти.

5. Основні причини здійснення періодичного реформування систем освіти в більшості країн світу. Тенденції централізації і децентралізації управління освітою в різних країнах світу.

6. Причини виникнення приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Роль і місце приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Провідні моделі навчання обдарованих дітей.

7. Економічна ефективність освіти в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Загальна характеристика соціального попиту на освіту.

8. Політичні чинники розвитку освіти в сучасному світі. Інтеграція в галузі сучасної освіти. Орієнтація на неперервну освіту. Проблеми демократизації та гуманізації освіти.

9. Провідні міжнародні міжурядові і неурядові організації та фонди освітнього спрямування. Їхні завдання та організаційні засади. Результативність освітньої діяльності ЮНЕСКО, СЕПЕС та інших міжнародних організацій. Основні освітньо-культурні сфери діяльності ЮНІСЕФу.

10. Діяльність органів Європейського союзу в освітньому напрямі. Тенденції створення європейського освітнього простору.

11. Роль міжнародних організацій у здійсненні порівняльного аналізу якості навчання в світі. Завдання міжнародних організацій і фондів щодо подолання причин неграмотності в світі.

12. Основні підходи щодо поділу країн на регіони. Характеристика регіонів за певними історико-культурними, релігійними, соціально-економічними, політичними особливостями: європейський; північноамериканський; латиноамериканський; арабський; азійський; австралійський регіони та регіон тропічної Африки.

13. Проблема моделювання світового, європейського чи регіонального освітнього простору. Порівняльні показники розвитку освіти в регіонах. Індекси людського розвитку, людського капіталу, індекс інтелектуального потенціалу суспільства.

14. Традиціоналізм як основа побудови навчально-виховного процесу в школі. Сучасні прояви традиціоналізму у світовій освітній практиці.

15. Роль прогресивізму в організації діяльності освітніх закладів. Значення прогресивістських течій в навчальній і виховній практиці. Раціоналістичні теорії навчання.

16. Причини розвитку раціоналістичних течій в організації навчання сучасних шкіл зарубіжжя. Сучасні педагогічні погляди на проблеми навчання й виховання.

17. Інноваційні підходи зарубіжної педагогіки до здійснення соціалізації та соціального виховання школярів.

18. Шляхи використання прогресивного зарубіжного досвіду організації початкової освіти в Україні.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Педагогіка порівняльна» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до Положення «Про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема: усне опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, обговорення реферативних повідомлень, виконання творчих завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем і оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Максимальна кількість балів за кожну з форм роботи визначено у таблицях 1-3.

Таблиця 1

**Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час аудиторних
(практичних) занять**

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
7-8	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
5-6	Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів.
4	Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в стандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
3	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
2	Здобувач/здобувачка освіти надає відповідь в цілому логічно, але не повну, з помилками, проте розуміє зміст навчального матеріалу. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
1	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Таблиця 2

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	Тему, запропоновану для самостійної роботи, опрацьовано в повному обсязі. Підготовлено аргументований виступ-довідь на практичному занятті.
0,5	Активно доповнював/ла повідомлення з теми для самостійної роботи на практичному занятті
0	Не брав/ла участі у виконанні та обговоренні теми для самостійної роботи на практичному занятті.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час виконання підсумкової контрольної роботи

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
50-60	Всі завдання контрольної роботи виконано правильно. Наведено пояснення до кожного завдання, відстежено взаємозв'язки між освітніми системами та явищами.
30-49	Здобувач/ка освіти знає фактичний матеріал, проте не завжди правильно будує логічні взаємозв'язки, Не всі завдання виконано, або виконано частково, пояснення виконання деяких завдань зроблено не повністю.
10-29	Виконано незначну частину завдань, знання фрагментарні, відсутнє вміння порівнювати фактичний матеріал
0-9	Завдання не виконано, виконання несе фрагментарний характер

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувача освіти. Формою підсумкового контролю є екзамен. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати становить 60 балів. До отриманих балів за екзамен додаються бали поточного контролю.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75-81	Добре
67 -74	Задовільно
60-66	Достатньо
1–59	Незадовільно

Політика щодо відвідування занять Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання. Відвідування усіх завдань є обов'язковим, окрім випадків оформлення індивідуального відвідування або пропуску занять із поважних причин (лікарняний, важливі сімейні події тощо). Якщо здобувач/здобувачка освіти відсутній/-я з поважних причин (хвороба, працевлаштування за фахом, навчання з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування, технічна проблема й неможливість приєднатися до дистанційного заняття і т. ін.), він/вона може скласти викладачеві пропущений матеріал у день консультації викладача відповідно до графіка, затвердженого на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти.

Політика щодо дедайннів та перескладання. Кінцеві терміни здачі робіт та Perezдaчi регламентуються навчальним планом, графіком навчального процесу факультету, розкладами навчальних занять та заліково-езаменаційних сесій. Скласти та перескладати іспит із дисципліни в індивідуальному порядку студент може лише оформивши заяву на індивідуальне складання заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового

контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації під час виконання мультимедійних презентацій, виконання проєктів, написання тез, виступів тощо; достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, методичної) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для відмови у її зарахуванні, незалежно від масштабів плагиату. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких фактів – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Питання до екзамену

1. Мета і завдання порівняльної педагогіки, її місце в структурі педагогічної науки.
2. Значення порівняльної педагогіки, її зв'язок з іншими науками.
3. Описовий, статистичний, історичний, соціологічний, порівняльний та індуктивно-дедуктивні методи дослідження порівняльної педагогіки.
4. Виникнення порівняльної педагогіки. Історичні етапи її розвитку як науки.
5. Розвиток порівняльної педагогіки в радянський період та сучасній Україні.
6. Засновники та дослідники порівняльної педагогіки: Марк-Антоній Жюльєн (Паризький), В. Кузен, Ф. Тірш, К. Ушинський, МікаелЕ. Седлер, Ісаак Кендл, Ніколас Хенс, Фрідріх Шнейдер, Франс Хілкер та ін.
7. Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у кожній країні. Вплив світових та національних релігій на розвиток освіти.
8. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти зарубіжних країн. Соціально-економічний статус країни як умова розвитку освіти.
9. Процеси глобалізації та їх вплив на розвиток освіти.
10. Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві. Актуальність полікультурної освіти.
11. Західні моделі організації й управління освітніми системами. Державний характер організації, фінансування і реформування систем освіти.
12. 13. Основні причини здійснення періодичного реформування систем освіти в більшості країн світу. Тенденції централізації і децентралізації управління освітою в різних країнах світу.
13. Причини виникнення приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Роль і місце приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Провідні моделі навчання.
14. Економічна ефективність освіти в розвинених країнах. Загальна характеристика соціального попиту на освіту.
15. Політичні чинники розвитку освіти в сучасному світі. Інтеграція в галузі сучасної освіти. Орієнтація на неперервну освіту. Проблеми демократизації та гуманізації освіти.
16. Провідні міжнародні міжурядові і неурядові організації та фонди освітнього спрямування. Їхні завдання та організаційні засади. Результативність освітньої діяльності ЮНЕСКО, СЕПЕС та інших міжнародних організацій. Основні освітньо-культурні сфери діяльності ЮНІСЕФу.
17. Діяльність органів Європейського союзу в освітньому напрямі. Тенденції створення європейського освітнього простору.
18. Роль міжнародних організацій у здійсненні порівняльного аналізу якості навчання в світі. Завдання міжнародних організацій і фондів щодо подолання причин неграмотності в світі.
19. Основні підходи щодо поділу країн на регіони. Характеристика регіонів за певними історико-культурними, релігійними, соціально-економічними, політичними особливостями: європейський; північноамериканський; латиноамериканський; арабський;

азійський; австралійський регіони та регіон тропічної Африки.

20. Проблема моделювання світового, європейського чи регіонального освітнього простору. Порівняльні показники розвитку освіти в регіонах. Індекси людського розвитку, людського капіталу, індекс інтелектуального потенціалу суспільства.

21. . Історія появи університетів – перших вищих навчальних закладів. Традиції організації їх діяльності. Різновиди ВНЗ у зарубіжних країнах

22. Особливості і пріоритети освіти у США.

23. Особливості і пріоритети освіти у Великобританії.

24. Особливості і пріоритети освіти у розвинутих країнах сходу.

25. Особливості і пріоритети освіти у Польщі.

26. .Особливості системи освіти в інших країнах (Болгарія, Туреччина, Фінляндія, Данія, Ізраїль та ін.).

27. Особливості і пріоритети шкільної освіти в Україні.

28. Шляхи використання прогресивного зарубіжного досвіду організації початкової освіти в Україні.

29. Інноваційні підходи зарубіжної педагогіки до здійснення соціалізації та соціального виховання школярів.

30. Організація діяльності ЗВО, зміст і форми навчання. Можливості навчання за кордоном в сучасних умовах.

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

1. Будник О. Б. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. 2-ге вид., доп і переробл. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 80 с

2. Джуринський А.Н. Порівняльна педагогіка: підручник онлайн. URL: https://stud.com.ua/72549/pedagogika/porivnyalna_pedagogika

3. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Укладачі Коваленко Є.І., Белкіна Н.І. Київ. Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.

4. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.

5. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія / авторський колектив. К.: Педагогічна думка, 2015. 176 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/714839/1/maket_2.pdf

6. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с.

7. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник К. : Академвидав, 2014. 216 с.